

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Van İl'inde son dönemde esnafın yaşadığı ekonomik sorunlar ve halk arasında artan yoksulluk hem bireysel yaşam koşullarını zorlaştırmakta hem de yerel ekonominin sürdürülebilirliğini tehlikeye sokmaktadır. Van'daki esnaflar, artan maliyetler, azalan müşteri yoğunluğu ve sermaye yetersizliği gibi sorunlarla karşı karşıya kalırken kepenk kapatan esnaf sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Van'da yaşanan ekonomik sorunların verdiği zararın tespit edilmesi ve esnafın mağduriyetinin araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Gülderen VARLI

Van Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

İktidarın politik tercihleriyle yönetilen ekonomik kriz, derinleşerek milyonlarca yurttaşı açlıkla sınamaktadır. Çoklu krizlerle birlikte yoksullaşma ciddi boyutlara varırken, işçiye ve emekçiye uygulanan politikalar ve enflasyon karşısında buharlaşan maaş rakamları milyonlarca yurttaşın hayat standardını adeta yok etmektedir. Asgari ücret, emekli maaşı alan ve özel sektörde düşük ücretle çalışan milyonlarca yurttaşın açlık sınırının da altında olması geçinemeyen kişi sayısı her geçen gün arttırmaktadır. Artan yoksulluk ve açlık ivmesiyle beraber fizyolojik ihtiyaçları bile artık lüks haline getiren gıda fiyatları, barınma sorunu, vergi adaletsizliği karşısında yurttaşlar market, market dolaşarak indirimli ürün kovalama arayışına zorlanmaktadır. Halk kat be kat yoksullaşmakta, yoksulluk kalıcı yoksulluk biçimini alarak geniş bir nüfusa gittikçe yayılmaktadır. İktidarın yürüttüğü ekonomi politikaları ile ücretler erimiş, işsizlik artmış, atıl işgücü oranı yükselmiş, mülksüzleşme ve yukarıya doğru servet transferi kesintisiz devam etmiş, emekçilerin ve yoksulların alım gücü düşmüştür.

GEREKÇE

Yoksullukla boğuşan Van, eğitim, sağlık ulaşım gibi temel kamusal hizmetlere bile ulaşmakta zorlanmaktadır. Van, bölge illeri arasında en büyük kentlerden biri olurken, sınır kapıları ve yüksek ticaret kapasitesine rağmen yoksullukla mücadele etmektedir. Sınır kentlerinin ticari faaliyetler açısından şanslı kentler arasında yer alması beklenirken, iktidarın politikalarıyla Van 'da turizm faaliyetleri, kültürel etkileşim ve ticari iş birliği gittikçe azalmaktadır.

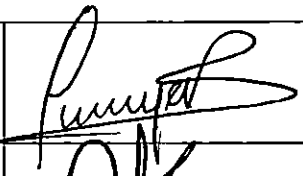
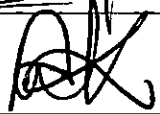
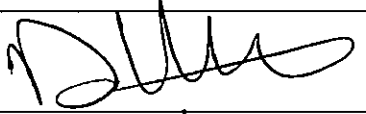
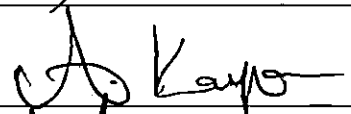
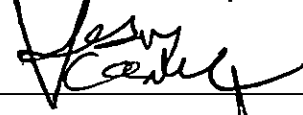
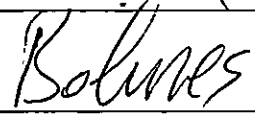
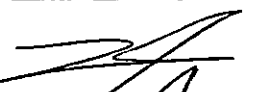
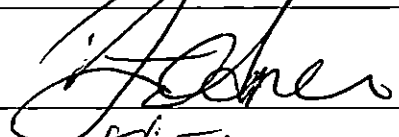
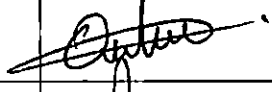
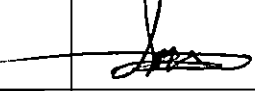
Yıllardır yaşanan kayyım politikaları, yasaklı alanlardan dolayı bitme noktasına gelen hayvancılık ve tarımsal üretim Van'ı üretim kenti pozisyonundan tüketim kenti yapmış durumdadır. Tarımsal üretim ve hayvancılık yapamayan halk sağlanmayan iş imkanlarından dolayı göç etmektedir. Çoklu kriz aşamalarından geçen Van İl'inde işsizlik, yoksulluk artarken göç ile beraber nüfus oranı da düşmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan 2023 Gelir Dağılımı İstatistikleri 'ne göre; gelir düzeyinin en düşük olduğu kentler arasında Muş, Bitlis, Hakkâri ve Van yer almıştır.

TÜİK verilerine göre 2023'te Türkiye'nin en yoksul şehri olan Van'da birçok sektörde maaşlar asgari ücretin bile altında seyrederken, özellikle yüksek kira bedelleri, enerji maliyetlerindeki artış ve tedarik zincirindeki aksamalar, esnafın kârlılığını ve devamlılığını olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, düşük gelirli vatandaşların alım gücünün düşmesi de esnafın satış hacmini daraltmaktadır. Yaşanan bu durumdan olumsuz etkilenen esnaf kepenk kapatmaktadır.

Van Lokantacılar ve Fırıncılar Odasının Kasım 2024 tarihinde basına yaptığı açıklamaya göre; *Van ilinde çoğu gıda sektöründe olmak üzere son 10 ayda yeme-içme sektöründe faaliyet gösteren 600'den fazla esnaf kepenk kapatmıştır.*

Van Bakkallar Bayiler Büfeciler Kantinciler Ve Manavlar Esnaf odasından bize aktarılan bilgilere göre; (A-101, BİM, ŞOK VB) büyük marketlerin mahallere kadar girmesi küçük esnafı kepenk kapatma noktasına getirdiği, İl'de bulunan kayıtsız esnafın kayıt altına alınması, basit usul vergi muafiyeti uygulanması ve yıllık gelir limitinin yükseltilmesi, esnafın bağkur borçlarının faizlerinin silinmesi ve uzun vadeli taksit imkanlarının getirilmesi, İlde bulunan KOSGEB'in esnaflara gerekli imkanları sağlaması, geriye dönük kesilen vergi ceza tutarlarının yüksek olmasından esnafın sıkıntı yaşamaması, artan kiralara yönelik çözümlerin üretilmesi ve bağkurlu esnafın prim günlerin düşürülmesi için gerekli koşulların sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Bölge illerinde, özellikle temel hak ve özgürlüklerin gerilemesi, güvenlikçi politikaların benimsenmesi ile beraber ekonomik kriz ve yoksulluk daha da artmaktadır. İş bulma olanaklarının daralması, konut kiralalarının yükselmesi ve temel gıda ürünlerine erişimin zorlaşması, halk arasında yoksulluğu derinleştirmektedir. Bu sorunların çözümü için esnaf destek paketlerinin artırılması, yerel üretimin teşvik edilmesi, istihdam projelerinin hayata geçirilmesi ve fiyat artışlarını kontrol altında tutacak mekanizmaların oluşturulması ve gerekli tedbirlerin ivedilikle alınması adına bir Araştırma Komisyonu Kurulması elzemdir.

1	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12			
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
16	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
17	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	